

INFERMERIA EN SALUT MENTAL I PSIQUIATRIA

Curs acadèmic	2020-2021	Codi	200423	ECTS	3
Titulació	Grau en Infermeria				
Curs	3r	Període	1r semestre		
Matèria	Infermeria Clínica				
Caràcter	Obligatòria	Idioma de la docència	Català		
Coordinació assignatura	Dra. Eva Fernández Lamelas				
Correu electrònic	evafernandez@euit.fdsll.cat				
Professorat	Carmen Moratinos de Pablo Dra. Eva Fernández Lamelas Professorat col·laborador				

RELLEVÀNCIA EN EL PERFIL FORMATIU

L'assignatura Infermeria en Salut Mental i Psiquiatria representa el primer i únic contacte que l'estudiant tindrà al llarg de la carrera amb l'àmbit específic de la salut mental. Aquest contacte es produirà en un context històric i social específic, el d'un món canviant i sotmès a la confluència de diverses crisis que tenen impactes directes a la vida de les persones. Aquest impacte es manifesta com a increment del patiment, de les malalties mentals i dels suïcidis. Tot plegat en una societat amb desigualtats creixents i on els recursos destinats a la salut mental, que sempre han estat escassos, es veuen encara més minvats per les retallades en polítiques socials i en la sanitat. A més, les futures i futurs professionals d'infermeria hauran d'exercir en un entorn social on són presents diverses formes de violència, entre elles, de forma singular, la violència domèstica un dels vessants de la qual, la violència de gènere, és a dir la violència específica contra les dones, tractarem en aquesta assignatura.

L'assignatura s'emmarca en el tercer curs del currículum i vol donar continuïtat a continguts que s'hauran treballat a les assignatures de Psicologia General i Evolutiva i a Psicologia Aplicada a Ciències de la Salut. Per al seu correcte desenvolupament integrarà també competències que s'han treballat a Deontologia i Marc legal en Infermeria, Bases Metodològiques de la Infermeria i Educació per a la Salut. D'altra banda l'assignatura tindrà continuïtat a Quart amb assignatures com Aspectes Psicosocials de la Dependència. Es pretén proporcionar un marc d'anàlisi d'allò que en el nostre context i en el moment present anomenem salut mental, desplegant totes les dificultats que la definició d'un terme complex i de connotacions diverses té i entenent la "salut mental" com un constructe social, històrica, social i culturalment situat.

INTERÈS EN EL PERFIL PROFESSIONAL

L'assignatura s'adreça a la formació d'infermers i infermeres generalistes, per tant proporcionarà un conjunt d'eines bàsiques posant l'èmfasi en la detecció de problemes de salut mental i en accions de promoció i prevenció, en la mida que establir plans d'intervenció quedaria reservat per a la infermeria especialitzada en psiquiatria.

RECOMANACIONS PRÈVIES

Cap recomanació prèvia.

OBJECTIU/S

- Analitzar la història del concepte de salut-malaltia mental i de l'assistència per tal de valorar el context d'estigmatització que són objecte les persones amb malalties mentals.
- Identificar la simptomatologia psiquiàtrica i conèixer les possibilitats d'intervenció dins del marc de la infermeria generalista.
- Promoure el respecte i la comprensió vers les persones que pateixen malalties mentals i la seva autonomia.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES – RESULTATS D'APRENTATGE

- CE1.** Prestar una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones que atén d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics en cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes deontològiques.
- CE1.41.** Identificar els problemes de salut mental més prevalents, les seves manifestacions clíniques i factors influents.
- CE1.45.** Identificar, integrar i relacionar el concepte de salut i les cures en Infermeria en l'àmbit específic de la salut mental i de la psiquiatria.
- CE1.46.** Conèixer i identificar els problemes psicològics i físics derivats de la violència domèstica.
- CE 1.73.** Identificar estratègies orientades a la readaptació de la vida diària mitjançant recursos de proximitat i suport.
- CE6.** Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- CE6.14.** Plantejar propostes d'anàlisi fonamentades científicament i d'acord als recursos.
- CE7.** Demostrar que comprèn sense prejudicis a les persones considerant els seus aspectes físics, psicològics i socials com a individus autònoms i independents assegurant el respecte a les seves opinions, creences i valors, garantint el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.
- CE7.25.** Identificar les respostes psicosocials de les persones davant les diferents situacions de salut (en particular la malaltia i el patiment) seleccionant les accions adequades per tal de proporcionar ajuda en aquestes.
- CE7.31.** Analitzar els processos d'etiquetatge, estigmatització i segregació que generen problemes psicosocials afegits a diferents col·lectius.
- CE9.** Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, recolzant el manteniment de conductes preventives i terapèutiques.

CE9.6. Seleccionar els aspectes bàsics relacionats amb l'estil de vida saludable, autocura i activitats preventives i terapèutiques en relació a les necessitats de salut, dirigint les accions tant a la persona com als familiars o cuidadors responsables.

CE9.7. Identificar els factors de risc determinants en el procés salut-malaltia en l'àmbit físic, emocional i social.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

CT1. Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.

COMPETÈNCIES GENERALS

CG3. Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

CONTINGUTS

UNITAT 1: ANÀLISI DEL CONTEXT DE LA INTERVENCIÓ.

- Evolució històrica de la concepció social del malalt mental i de l'assistència psiquiàtrica. Construcció de l'estigma.
- Escoles i models psiquiàtrics.
- Salut mental i psiquiatria com a constructes socialment situats.
- Relacions de la Psiquiatria amb altres ciències.
- Epidemiologia psiquiàtrica.
- Promoció i prevenció en Salut Mental. Prevenció quaternària.
- Violència de gènere: Orígens, conseqüències, detecció i prevenció.
- Recursos socials i sanitaris en Salut Mental
- Aspectes ètic-legals en salut mental

UNITAT 2: VALORACIÓ PROCESSOS MENTALS I VALORACIÓ INFERMERA.

- Història clínica psiquiàtrica com a instrument interdisciplinari.
- Criteris de classificació. Taxonomies mèdiques aspectes crítics.
- Exploració psicopatològica i relació amb els Patrons Funcionals de M. Gordon.
- La consciència.
- Atenció, orientació.

- Memòria.
- Senso-percepció.
- Pensament i llenguatge.
- Alteracions de la psicomotricitat.
- Alteracions de la son.
- Disfuncions sexuals.
- Trastorns en l'alimentació.
- Addiccions: conceptes bàsics.
- Trastorns de salut mental més prevalents: Trastorns afectius. Detecció de problemes.

ENFOCAMENT METODOLÒGIC

TIPUS	HORES	ECTS	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides	22,5	0,9	CE1.41, CE1.45, CE1.73, CE1.46, CE7.25, CE7.31, CE9.7, CG3
Supervisades		0,0	
Autònomes	52,5	2,1	CE1.73, CE6.14, CE7.25, CE9.6, CE9.7, CT1, CG3
TOTAL	75,0	3,0	

AVALUACIÓ

Descripció de les activitats d'avaluació

Aquesta assignatura s'avalua amb:

Una activitat d'autoavaluació i activitats a dur a terme en grup. Algunes d'aquestes activitats requereixen la presència a l'aula per a poder ser avaluades, els dies i sessions apareixeran al pla de treball.

Examen escrit tipus test i/o de pregunta curta.

Criteris per aprovar l'assignatura

Per aprovar l'assignatura cal obtenir una nota final de l'assignatura igual o superior a 5 tant a les activitats com a la prova escrita. L'assignatura s'aprovarà amb una nota igual o superior a 5.

Calendari de les activitats d'avaluació:

Veure el pla de treball de l'assignatura que es presentarà a l'inici d'aquesta.

Revisió de les activitats d'avaluació:

El resultat de les activitats d'avaluació i la data i hora de revisió es publicaran a la plataforma moodle.

Es considera **No Avaluable (NV)** quan l'estudiant hagi realitzat/presentat menys del 10% del percentatge total de l'assignatura

Prova de síntesi: Els estudiants en segona o més matrícula que s'hagin presentat a totes les proves d'avaluació el curs anterior, poden optar a avaluar-se amb una única activitat d'avaluació de síntesi. Aquesta activitat consistirà en un examen en finalitzar l'assignatura coincidint amb l'examen final de l'assignatura. Per tal d'acollir-se a aquesta possibilitat l'estudiant haurà de demanar-ho a la coordinadora de l'assignatura a través del correu electrònic en les dues primeres setmanes lectives.

ACTIVITATS AVALUATIVES

TIPUS D'ACTIVITAT	PES SOBRE LA NOTA (%)	HORES ¹	ECTS	RESULTATS D'APRENTATGE
Treballs individuals i/o de grup	40%	3,0	0,1	CE 1.45; CE6.14, CE9.6; CE9.7, CT1, CG3
Activitats autoavaluació	10%	1,5	0,1	CE 1.45; CE 6.14; CE7.31, CT1, CG3,
Prova escrita	50%	2,0	0,1	CE1.41, CE1.45, CE1.46, CE1.73, CE7.25, CE7.31, CE 96; CE9.7
TOTAL		6,5	0,3	

¹ S'especifica hores **dedicació presencial** de l'estudiantat a l'activitat avaluativa

RECUPERACIÓ

Només es pot optar a recuperar una activitat d'avaluació si aquesta s'ha realitzat prèviament.

Per acollir-se a la recuperació serà necessari haver presentat com a mínim un 30% de les activitats de l'assignatura i haver-se presentat a l'examen en la convocatòria oficial. La recuperació consistirà en una prova escrita referida als aspectes que no s'han superat i en cap cas serà avaluada per sobre del 5.

Les persones que s'acullin a la prova de síntesi i no la superin també podran presentar-se a la recuperació.

La nota màxima de la/es activitat/s que es recuperin serà un 5.

BIBLIOGRAFIA

Arostegui Santamaría E. y Martínez Redondo P. *Mujeres y drogas. Manual para la prevención de recaídas con perspectiva de género*. Instituto Deusto de Drogodependencias, Universidad de Deusto. Bilbao, 2018 Disponible a:

<http://www.generoydrogodependencias.org/2019/03/11/mujeres-y-drogas-prevencion-de-recaidas/>

Castilla del Pino C. *Introducción a la psiquiatría*. [Vol.] 1, [Problemas generales psico(pato)logía]. 4a ed. Madrid: Alianza; 1993.

Desviat M, Moreno Pérez A, editors. *Acciones de salud mental comunitaria: principios y estrategias* [Internet]. Madrid : Asociación Española de Neuropsiquiatría; 2012 [acces 2015 Mar 19]. Disponible a: <https://feafes.org/publicaciones/AccionesSaludMentalenlaComunidad.pdf>

Eby L. Brown NJ. *Cuidados de enfermería en salud mental*. 2ª ed. Madrid: Pearson Education; 2010.

Fornés Vives J, directora. *Enfermería de salud mental y psiquiátrica: planes de cuidados*. Madrid: Médica Panamericana; 2005.

González Pardo H, Pérez Alvarez M. *La invención de trastornos mentales ¿Escuchando al fármaco o al paciente?* Madrid: Alianza Editorial; 2007. Disponible a:

http://www.asmi.es/arc/doc/La_invention_de_enfermedades_mentales.pdf

Megías Lizancos F, Serrano Parra MD. *Enfermería en psiquiatría y salud mental*. 2a ed. Madrid : Difusión Avances de Enfermería; 2009.

Ortiz Lobo A. *Hacia una psiquiatría crítica*. Madrid: Grupo 5; 2013.

Palomo T, Jimenez-Arriero MA, editores. Manual de psiquiatría. Madrid: ENE Life Publicidad; 2009. Disponible a: http://www.aen.es/docs/Manual_Psiquiatria.pdf

Retolaza A, coordinador. Trastornos mentales comunes: manual de orientación: Ponencias del XXIV Congreso de la Asociación Española de Neuropsiquiatría. Cadiz, 3-6 junio 2009. Madrid: Asociación Española de Neuropsiquiatría; 2009. Disponible a: <http://www.osalde.org/drupal-5.1/files/Documentos/Trastornos-Mentales-Comunes-Manual-de-Orientacion.pdf>

Rigol A, Ugalde M. Enfermería de salud mental y psiquiátrica. Barcelona: Masson; 2001.

Sánchez Planell LL. Factores de riesgo en psiquiatría. Barcelona: Ars Médica; 2008.

TERMCAT, Centre de Terminologia. Diccionari de psiquiatría. Barcelona: Elsevier; 2007. Disponible a: http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/21/Presentacio/

Tizón JL, Ciurana R, Fernàndez MC. Libro de casos: promoción de la salud mental desde la atención primaria. Barcelona: Herder; 2011.

Vallejo RJ. Introducción a la psicopatología y psiquiatría. 7ª ed. Barcelona: Masson; 2011.

BIBLIOGRAFIA WEB

Asociación Nacional de Enfermería en Salud Mental [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: <http://www.anesm.net/>

Asociación Española de Neuropsiquiatría [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: <http://www.aen.es/>

Plan Nacional Sobre Drogas [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: <http://www.pnsd.msssi.gob.es/>

Revista Átopos [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: <http://www.atopos.es/>

Presencia. Revista de Enfermería de Salud Mental [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: <http://www.index-f.com/presencia/revista.php>

Recursos específics en violència de gènere: Institut Català de les Dones. [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: www.gencat.es/icdona

Centro Europeo de Información contra la violencia. [Internet]. [Citat 20 des 2017]. Disponible a: www.wave-network.org